

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark Dintel, provincie Noord-Brabant

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

18 april 2012 / rapportnummer 2481-62

1. Oordeel over het MER

Raedthuys, SurveyCom en Suiker Unie hebben het voornemen om op een drietal locaties windturbines te realiseren, genaamd 'Windpark Dintel'. Het windturbinepark zal in totaal bestaan uit maximaal 13 turbines met een totaal vermogen van 36 tot 39 MW, afhankelijk van het type en het aantal turbines. Voor de hiervoor benodigde planologische besluiten is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Het gaat bij de te nemen besluiten om de wijzigingsbevoegdheid uit het inpassingsplan van de provincie Noord-Brabant voor het gebied ten zuiden van de Dintel (voor windpark Dintel-Suiker Unie en windpark Dintel-SurveyCom) en de herziening van het bestemmingsplan voor het gebied ten noorden van de Dintel (voor windpark Dintel-Raedthuys). Ook is een vergunning nodig in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

Het college van burgemeester en wethouders van Moerdijk is mede-initiatiefnemer voor windpark Dintel-Raedthuys. Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant zijn mede-initiatiefnemers voor windpark Dintel-Suiker Unie en windpark Dintel-SurveyCom. Voor windpark Dintel-Raedthuys ten noorden van de Dintel is de gemeenteraad van Moerdijk het bevoegd gezag. Voor de windparken Dintel-SurveyCom en Dintel-Suiker Unie ten zuiden van de Dintel, zijn de Provinciale Staten van Noord-Brabant het bevoegd gezag. De Provinciale Staten van Noord-Brabant zijn bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning (Wabo) en treden op als coördinerend bevoegd gezag voor alle ruimtelijke besluiten.

De Commissie¹ is van oordeel dat de essentiële informatie voor besluitvorming in het MER aanwezig is.

In het MER is veel aandacht besteed aan de onderbouwing van de locatiekeuze en -afwegingen (trechtering). Uit het MER blijkt dat het plan past in landelijke, provinciale en (deels) gemeentelijke visies voor windenergie. Ook wordt in het MER onderbouwd dat met de gekozen zoekgebieden en opstellingsvarianten negatieve milieugevolgen zo veel mogelijk vermeden worden.²

Uit het MER blijkt dat er gevolgen zijn voor de openheid van het landschap. Uit het MER blijkt ook dat er mogelijkheden zijn om deze gevolgen duidelijker te presenteren en eventueel te mitigeren. In hoofdstuk 2 doet de Commissie hier enkele aanbevelingen voor.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

² De Commissie is het daarom niet eens met de mening van verschillende insprekers dat de locatiekeuze vooral bepaald is door grondbezit van de initiatiefnemers.

2. Aanbevelingen voor het vervolgproces

2.1 Landschap

Verhouding tussen ashoogte en rotordiameter

In het MER wordt een optimale verhouding tussen ashoogte en rotordiameter van 1,2 beschreven. In het MER wordt aangegeven dat een acceptabele bandbreedte voor de verhouding ashoogte:rotordiameter tussen 1,0 en 1,5 ligt. Uit het MER blijkt ook dat de Vestas V112 en ashoogte van 84 of 94 meter en een rotordiameter van 112 m hebben. De verhouding ashoogte:rotordiameter varieert dus van 0,75 tot 0,84. Dit ligt ver buiten de in het MER aangegeven acceptabele bandbreedte. Een dergelijke grote afwijking van de optimale verhouding 1.2 (gebaseerd op de "guldensnede") wordt naar wordt aangenomen als visueel minder aantrekkelijk ervaren. In het MER wordt ook gewezen op het minder transparante effect van de turbines met een in verhouding grotere rotor (zie visualisaties figuur 11, foto C Dinteloord met Vesta V90 en V112).

De Commissie is het daarom niet eens met de conclusie in het MER dat alle in het MER beschreven turbines binnen de acceptabele bandbreedte van 1,0-1,5 ashoogte:rotordiameter vallen. In tegenstelling tot de onderzochte Vestas V90 zijn de Vestas V112 conform het 'guldensnede' criterium minder aantrekkelijk en zullen daarom een negatiever effect op het landschap hebben dan in het MER beoordeeld is.

De Commissie adviseert bij de uiteindelijke keuze voor de windturbines deze ongunstige ashoogte:rotordiameter van de Vestas 112 mee te wegen.

Effecten op de openheid van de polders

De zichtbaarheid van de windturbines zijn in het MER goed inzichtelijk gemaakt in viewsheds en visualisaties. Daaruit blijkt dat de turbines – in alle varianten – in het hele gebied duidelijk zichtbaar zullen zijn. Het onderscheid tussen de varianten is gering waardoor er op grond van de landschappelijke inpassing weinig keuzemogelijkheden zijn. De verandering van de openheid van de polders door de nieuwe windturbines zal echter kleiner zijn dan op basis van de informatie in het MER geconcludeerd wordt omdat er al verschillende bestaande windturbineparken aanwezig zijn in het studiegebied die niet in de viewsheds zijn meegenomen.

De Commissie adviseert hier bij het besluit over de wijzigingsbevoegdheid uit het inpassingsplan en de herziening van het bestemmingsplan rekening mee te houden.

Mitigerende maatregelen landschap

In het MER wordt het gericht aanbrengen van beplanting (bosjes, wegbeplanting) genoemd om het effect op de zichtbaarheid van de windturbines te verzachten. In het MER wordt de aanleg van een laanvormige boombeplanting van de dijkringen van de Elizabethpolder en de zuidlob van de Sabina-Henrica-Polder beschreven als mitigerende maatregel. Vervolgens wordt geconcludeerd dat dergelijke mitigerende maatregelen geen effect hebben op de zichtbaarheid van de windturbines. Deze conclusie is echter strijdig met de conclusie op pagina 117 van het hoofdrapport. Hierin wordt gesteld dat het effect van opgaande beplanting

(bijvoorbeeld in de Hoekse Waard) op langere afstand van de turbines duidelijk zichtbaar is in de viewsheds, en dat het de zichtbaarheid en de dominantie van de turbines kan verminderen. Voor een keuze tussen de varianten of het besluit over de bestemmingsplannen is dit geen essentiële informatie. Daarom kan later aangegeven worden op welke locaties de zichtbaarheid verzacht en/of verminderd kan worden door beplanting.

De Commissie adviseert bij de toelichting van het besluit over de wijzigingsbevoegdheid uit het inpassingsplan en de herziening van het bestemmingsplan aan te geven hoe de mitigerende maatregelen ingevuld kunnen worden.

2.2 Natuur

Ecologische hoofdstructuur

Uit het MER (pag. 147) blijkt dat op grond van provinciale beleidsregels sprake is van een compensatieplicht voor de EHS in het studiegebied. Het gaat daarbij om ongeveer een halve hectare aan oevers langs de Dintel die binnen de $L_{den}=52$ contour van de windturbines liggen. Het gebied dat gecompenseerd moet worden is toegelicht in bijlage 4 van het bestemmingsplan. Het MER geeft geen inzicht in de vraag waar en hoe compensatie mogelijk is. Uit de provinciale beleidsregels volgt dat compensatie moet plaatsvinden voor vermindering van de kwaliteit van broedhabitat moeraszone voor rietvogels.³ Aangezien het om een klein gebied gaat dat verstoord wordt dat relatief eenvoudig in de nabijheid kan worden gecompenseerd, beschouwt de Commissie dit niet als een essentiële tekortkoming.

De Commissie adviseert het compensatieplan op grond van provinciale beleidsregels voor de EHS in detail uit te werken. De Commissie adviseert dit vervolgens bij de toelichting van het besluit over de wijzigingsbevoegdheid uit het inpassingsplan en de herziening van het bestemmingsplan te presenteren. De compensatie kan mogelijk worden gecombineerd met verbetering foerageerhabitat voor vleermuizen (zie hierna).

Aanvaringslactoffers vleermuizen

Uit het MER blijkt dat van de gewone dwergvleermuis een kolonie is gehuisvest in een loods op het fabrieksterrein van de Suiker Unie. Foerageerroutes van deze soort bevinden zich vooral nabij opgaande landschapselementen maar de soort komt ook voor rond de vloeivelden. Door het hoogteverschil tussen de onderkant van de draaicirkel van rotorbladen en de opgaande landschapselementen in de vloeivelden van Suiker Unie wordt niet aannemelijk geacht dat vleermuizen worden gedood, verwond of foerageerroutes worden verstoord door de windturbines. Bovendien is uit veldonderzoek gebleken dat de vloeivelden slechts een beperkte waarde hebben als foerageergebied.

De Commissie acht de conclusie plausibel dat het voornemen niet leidt tot een verhoogd risico voor de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuizen. Recent onderzoek op andere locaties met windturbines duidt er echter op dat windturbines met draaiende rotorbladen op 50–150m hoogte kunnen leiden tot meer dan incidentele sterfte onder deze

³ De West Brabantse Vogelwerkgroep en de Stichting Vogels in Brabant wijzen in zienswijzen ook op verstoring van de hier voorkomende riet- en moerasgebonden vogelsoorten, waaronder rode lijst-soorten.

soort⁴. Mogelijke (incidentele) sterfte is volgens de Commissie te mitigeren door habitatverbetering (aanleg van lage beplanting) voor foeragerende dwergvleermuizen⁵.

De Commissie adviseert een mitigatie- en monitoringplan verder uit te werken teneinde sterfte onder vleermuizen zo veel mogelijk te beperken en de zekerheid te krijgen dat het voornemen geen afbreuk doet aan de (lokale) gunstige staat van instandhouding van deze strikt beschermde soort. De Commissie geeft in overweging om daarbij ook te kijken naar habitatverbetering (aanleg van lage beplanting) voor foeragerende dwergvleermuizen.

2.3 Laagfrequent geluid

De analyse van de kans op hinder door laagfrequent geluid is algemeen en gebaseerd op voorbeeldsituaties uit de RIVM-studie 'evaluatie nieuwe normstelling windturbinegeluid' (2009). Verschillende insprekers geven aan dat de voorbeeldberekening van het RIVM uitgaat van afstanden van 800 meter tussen woningen en windturbines. In het plangebied bevinden zich woningen met een afstand van minimaal ca. 480 meter tot de dichtstbijzijnde windturbine. Relevant is echter welke (laagfrequente) geluidbelasting te verwachten is op de gevels van de woningen en - vervolgens - binnen de woningen. De geluidbelasting buiten op de woninggevels bedraagt volgens de akoestische berekeningen in het MER hooguit 40 dB(A) in de nacht (t.g.v. alle turbines, type V112). Narekening⁶ leert vervolgens dat het laagfrequente binnenniveau dan hoogstwaarschijnlijk voldoet aan de zgn. Vercammencurve, zoals aangegeven in de RIVM-studie, ook wanneer wordt uitgegaan van de *worst-case*-benadering van een geringe geluidwering van de gevels.⁷

Ondanks het feit dat de analyse van de gevolgen van laagfrequent geluid algemeen gebaseerd is op de RIVM-studie acht de Commissie de conclusies ook voor deze situatie met een kortere afstand tussen woningen en turbines daarom juist.

De Commissie adviseert om in de omgevingsvergunning de laagfrequente geluidbelasting in de maatgevende woningen te berekenen op basis van het uiteindelijk gekozen windturbine-type.⁸

⁴ Zie bijvoorbeeld Windpark Lanakerveld, juist ten noordwesten van Maastricht op Belgisch grondgebied. Op dit moment loopt een groot onderzoek naar de gevolgen van windturbines voor vleermuizen (Zoogdierverseniging en Bureau Waardenburg); deze gegevens komen in de loop van 2012 beschikbaar.

⁵ Deze habitatverbetering kan (behalve een betere voedselsituatie) leiden tot gebruik van veiliger foerageerroutes.

⁶ Op basis van de beschikbare gegevens uit de akoestische onderzoeken in het MER.

⁷ De geluidwering van de woninggevels bepaalt in hoeverre geluid van buiten binnendringt. Voor laagfrequent geluid varieert deze waarde sterk afhankelijk van de bouwwijze (hout, steen, diktes e.d.). In een *worst-case*-benadering is uitgegaan van een zeer lage geluidwering.

⁸ Toetsing is gebruikelijk op basis van de zgn. NSG- en Vercammen-curve voor laagfrequent geluid. De berekeningen kunnen plaatsvinden op basis van extrapolaties uit het reeds in het MER gebruikte akoestische model.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Raedthuys Groep, Suiker Unie, SurveyCom B.V.

Bevoegd gezag: de Provinciale Staten van Noord-Brabant (coördinerend) en de gemeenteraad van Moerdijk

Besluit: vaststellen of wijzigen van de wijzigingsbevoegdheid uit het inpassingsplan en het bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: D22.2

Activiteit: de aanleg van maximaal 14 windturbines op drie locaties met een totaal vermogen van 30 tot 60 MW

Procedurale gegevens:

aankondiging start procedure in de Steenbergse Courant van: 8 oktober 2010

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 8 oktober t/m 19 november 2010
en verlengd t/m 26 november 2010

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 7 oktober 2010

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 21 december 2010

kennisgeving MER: 8 februari 2012

ter inzage legging MER: 9 februari t/m 22 maart 2012

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 8 februari 2012

toetsingsadvies uitgebracht: 18 april 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Ir. B. Barten (werkgroepsecretaris)

Ir. P. van der Boom

Drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)

Ing. R.L. Vogel

Ir. P. Vrijlandt

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot

duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- MER Windpark Dintel, Pondera Consult, 15 oktober 2011;
- Bestemmingsplan Windpark Oud Dintel Moerdijk, RBOI Rotterdam b.v., 5 januari 2012;
- Ontwerp-wijzigingsplan Windpark Zuid-Dintel, Arcadis, 16 januari 2012.

De Commissie heeft kennis genomen van 21 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 21 maart 2012 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Windpark Dintel, provincie Noord-Brabant

ISBN: 978-90-421-3489-8

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

